

Türkçe Ders Kitaplarında Kullanılan Hecelerin İncelenmesi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK
Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Özet

Beyin araştırmalarına göre okuma sürecinde zihnimizde iki temel işlem yapılmaktadır. Bunlar yazılı kelimeleri tanıma ve anlamadır. Bu becerileri erken yaşlarda geliştirmek için okuma yazma öğretiminde çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bunların başında harf, hece ve kelime tanıma işlemleri gelmektedir. Yazılı kelimelerin temel bileşeni harfler ve hecelerdir. Bunları tanımadan okuma yazmayı öğrenmek mümkün değildir. Bu nedenle öğrencilere önce harfler ardından da heceler öğretilmektedir. Hecelerin kısa veya uzun olması okuma sürecini etkilemektedir. Araştırmalara göre çocuklar iki sestem oluşan açık heceleri kolay tanımaktadır. İki harfli heceler, üç veya dört harfli hecelerden kolay öğrenilmektedir. Okuma öğretiminin başında hecelerin türü, açık, kapalı, basit, karmaşık, kısa ve anlamlı olmasına dikkat edilmektedir. Araştırmalarda okumayı yeni öğrenen öğrencilere iki harfli hecelerin çok olduğu metinlerin verilmesi, sonraki derslerde diğer hecelere geçilmesi önerilmektedir.

Bu araştırmada Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin heceleri incelenmiştir. Bunun için MEB tarafından 2017-2018 öğretim yılında okutulan Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde kullanılan 16 metin 8.491 kelime ve 22.427 hece incelenmiştir. Türkçede 6 tür hece olmasına rağmen metinlerde en çok S(a) ve ZS (ba) tipi hecelerin kullanıldığı görülmüştür. Bu durum Türkçe hecelerin sistemli ve kolay öğrenilen yapıda olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Türkçe metinlerde iki harfli SZ(ba) tipi heceler % 53.07 oranında kullanılmakta, bunu % 36.90 ile üç harfli ZSZ(bak) tipi kapalı heceler izlemekte, bu iki heceyle metinlerin % 90' ı yazılmaktadır. Bu yönüyle Türkçenin çoğu dilden üstün olduğu ortaya çıkmaktadır. Türkçe metinlerde kullanılan hecelerin yarıdan fazlası kısa hece, % 62.26' sı basit, % 37.74'ü ise karmaşık hece olmaktadır. Bunun yanında açık heceler % 58, kapalı heceler ise % 42 oranında kullanılmaktadır. Bu durum okuma ve anlamayı kolaylaştırmakta, Türkçenin öğretim üstünlüğünü artırmaktadır. Hecelerin sınıf düzeylerine göre durumu incelendiğinde önemli sorunlar karşımıza çıkmaktadır. Hecelerin sınıf düzeylerine göre basitten karmaşığa ve kolaydan zora doğru sıralanmadığı, sınıflar arasında dengesizliklerin olduğu görülmektedir.

Abstract

1.Giriş

Günümüzde okumanın zihinsel boyutunu açıklamak ve öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek için yoğun araştırmalar yapılmaktadır. Özellikle beynimizde yazılı kelimeleri tanıma ve anlama işleminin nasıl gerçekleştiği üzerinde durulmaktadır. Beyin araştırmalarına göre okuma sürecinde zihnimizde iki temel işlem yapılmaktadır. Bunlar yazılı kelimeleri tanıma ve anlama olmaktadır. Bu becerileri geliştirmeden okuma işlemi gerçekleşmemektedir. Bunun için erken yaşlarda ilkokuma yazma öğretimi ile kelime tanıma çalışmalarına başlanmaktadır. Bu süreçte öğrencilere önce sesler ve harfler verilmekte, aralarındaki alfabetik ilişkileri keşfetme, giderek hece ve kelimeleri tanıma işlemleri öğretilmektedir. Ardından sürekli okuma etkinlikleriyle öğrencilerin kelime tanıma becerileri geliştirilmeye çalışılmaktadır. Uzman okuyucularda kelime tanıma işlemi hızlı ve seri bir şekilde yürütülmekte, çoğu zaman farkına varılmadan yapılmaktadır. Ancak çocukların kelime tanıma becerilerini geliştirmek için sistemli bir okuma eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır.

Kelime tanıma çalışmalarına ilkokuma yazma öğretimi ile başlanmaktadır. Bu aşamada önce seslerle harfleri tanıma ve alfabetik ilişkileri keşfetme çalışmaları yapılmaktadır. Bunlar yazı dünyasına giriş ile okumayı öğrenme çalışmalarının anahtarı olmaktadır. Ardından seslerle harfleri birleştirme, yeni hece üretme, heceleri tanıma, heceleri birleştirerek kelime oluşturma, yazılı kelimeleri tanıma ve anlama çalışmalarına geçilmektedir. Yazılı kelimeleri tanıma ve anlama becerisi okuma sürecinin özel bir becerisi olmaktadır. Okumayı öğrenmek için bu becerileri geliştirmek gerekmektedir. Okuma sürecinde kelimedeki harflerle hecelerin sözlü karşılıklarını bulmak ve kodunu çözmek için ses-şekil eşleştirme teknikleri uygulanmaktadır (Estienne, 2000). Bu tekniklerle öğrenilen okuma, ezbere ve mekanik bir öğrenme değil, tam tersine düşünme, anlama ve keşfetmeye dayalı bir öğrenme olmaktadır.

Yazılı kelimenin en önemli temel bileşeni hecedir. Hece harften büyük, kelimedeki küçük dil birimidir (Meynadier, 2001). Heceler en az bir sesli harf veya bir sesli ile sessiz harften oluşmaktadır. Bazı dillerde bir sesli ve sekiz sessiz olmak üzere dokuz harften oluşan heceler vardır. Bu durum okuma sürecini etkilemektedir. Ses bilinci ilkelerine göre çocuklar iki sestenden oluşan açık hecelere duyarlı olmakta ve daha kolay tanımaktadır. Bir sesli ve sessizden oluşan SZ(ab), ZS(ba) gibi heceler, bir sessiz, sesli ve sessiz harften oluşan ZSZ(bak), bir sesli iki sessizden oluşan SZZ(ilk), bir sessiz, sesli ve iki sessiz harften oluşan ZZZ(kırk) gibi üç ve dört harfli hecelerden daha kolay öğrenilmektedir (Güneş, 2007). Bu nedenle okuma sürecinde hecelerin türü, basit veya karmaşık, açık veya kapalı olması, kısa ve anlamlı olmasına dikkat edilmektedir. Öğrencilere verilecek metinlerin hece, kelime ve cümle uzunlukları incelenerek seçilmektedir. Bu çalışmalar ses ve harf ilişkilerinin düzenli olduğu dillerde kolay yürütülmektedir. Ancak hece yapısı karmaşık ve çok çeşitli olan dillerde zaman almaktadır. Türkçe hece yapısı yönüyle sistemli ve düzenli bir dildir. Türkçede altı tür hece yapısı vardır. Ancak bunlardan ikisi yoğun kullanılmaktadır. Bu nedenle Türkçede hece ve kelime tanıma çalışmaları daha kolay olmaktadır.

Hecenin uzunluğu yanında bait ve karmaşık, açık ve kapalı olması da okuma öğretimini etkilemektedir. İki harften oluşan ZS(ba) ve SZ(ab) gibi hecelere basit heceler denilmektedir. Üç ve daha fazla harften oluşan ve farklı biçimlerde dizilen ZSZ(bak), SZZ(ilk), ZZZ(kırk) gibi hecelere karmaşık hece denilmektedir. Öğrenciler iki harfli basit heceleri daha kolay öğrenmektedir. Ancak karmaşık hecelerde zorlanmaktadır. Açık ve kapalı hecelere gelince, sesli harfle biten hecelere açık, sessiz harfle bitenlere kapalı hece denilmektedir. Örneğin ZS(ba) açık ZSZ(bak) kapalı hecedir. Bir dilde sesli harfle biten açık hecelerin çok olması kelime tanıma sürecine katkı sağlamaktadır. Açık hecelerin sonundaki seslerle melodi oluşturma, sesi uzatma, yükseltme, ritim, prosodi, tonlama yapma, oyun oynama gibi işlemler okuma sürecini zevkli hale getirmekte ve öğrenmenin kalıcılığını artırmaktadır. Sessiz harflerle bu işlemleri yapmak güç olmaktadır. Almanca, Fransızca, İngilizce, İspanyolca gibi dillerde hecelerin yapısı, türü ve özellikleri konusunda kapsamlı araştırmalar yapılmaktadır (Bina,2011).Bu araştırmalarda okumayı yeni öğrenen öğrencilere basit hecelerden oluşan metinler verilmesi, sonraki derslerde karmaşık hecelerden oluşan metinlere geçilmesi önerilmektedir. Metinlerdeki hecelerin kolay okunması, sık kullanılması, anlamının açık, somut ve görselleştirilebilir olması, işlek hece yapısına sahip olmasına da dikkat çekilmektedir (Güneş,2007).Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmesi açısından Türkçe ders kitaplarında verilen metinlerde de hece ve kelime özelliklerine dikkat edilmesi, kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir sıra izlenmesi gerekmektedir.

Araştırmalara göre okuma sürecinde açık heceler kapalı hecelere göre daha hızlı tanınmaktadır. Chetail ve Mathey tarafından yapılan araştırmalarda uzman okuyucular açık heceleri 1170 milisaniyede, kapalı heceleri ise 1200 milisaniyede tanımaktadır. Okumayı yeni öğrenen öğrenciler açık heceleri 1800 milisaniyede, kapalı heceleri ise 1900 milisaniyede tanımaktadır (Chetail ve Mathey, 2010). Açık ve kapalı heceleri tanıma süresi arasındaki fark uzman okuyucularda 30, yeni öğrenenlerde ise 100 milisaniye olmaktadır. Yine araştırmalara göre açık hecelerden oluşan "pa-pa"(baba)gibi kelimeler ile ilk hecesi açık olan "ma-tin" (sabah) gibi kelimeler, iki hecesi de kapalı "car-ton" (karton) gibi kelimelere göre daha kısa sürede tanınmaktadır(Chetail ve Mathey, 2010).Ayrıca yeni kelimelerin daha hızlı öğrenilmesini sağlamaktadır. Kısaca araştırmalar açık hecelerin okuma sırasında kelime tanımayı kolaylaştırdığını ve hızlı okumayı sağladığını ortaya koymaktadır. Bu durum Türkçe öğretiminde verilecek metinlerde hece ve kelimelerin özenle seçilmesini gerektirmektedir. İlkokul bir ve ikinci sınıf ders kitaplarındaki metinlerde önce "baba, dede" gibi açık hecelerden oluşan kelimelere, ardından "kalem, çiçek" gibi açık ve kapalı hecelerden oluşan kelimelere, daha sonra "çanta, defter" gibi hecelerden oluşan kelimelere ağırlık verilmelidir. Okuma becerilerini geliştirme açısından ilk sınıflardaki metinlerde iki harfli hecelerden oluşan kelimelerin daha fazla olmasına dikkat edilmelidir.

Hecelerin sözleri tanımadaki rolü de incelenmiştir. Tuller ve Kelso (1991) SZ(ip) ve ZS(pi) gibi 2 harfli açık ve kapalı hecelerin tanınma durumunu deneysel olarak incelemiştir. Araştırmada ZS(pi) hecesinin açık hece olması nedeniyle ses debisinin yüksek olduğu ve düzenli yayıldığı bulunmuştur. Ancak SZ(ip) hecesinde ses debisinin önce yükseldiği ardından "p" sesi tarafından kesildiği ve değiştiği ortaya çıkmıştır. Yani iki harfli kapalı hecelerde düzenli bir ses debisinin olmaması sesin değişmesine neden olmaktadır. Bu durum sözlerin algılanmasını olumsuz yönde etkilemektedir (Tuller ve Kelso, 1990). İki harfli açık hecelerde sesin sürekli ve hep aynı düzeyde olması, iki harfli kapalı hecelere göre üstünlük oluşturmaktadır. Diğer taraftan Tuller ve Kelso (1990), açık hecelerin kelime içinde hep aynı kaldığını, ancak kapalı hecelerin açık heceye dönüştüğü ve değiştiğini vurgulamaktadır. Kapalı hecelerin değişmesi iki farklı biçimin oluşmasını getirmektedir. Örneğin"ip, ipi" gibi. Oysa açık hecenin sabit olması algılama ve anlamayı kolaylaştırmakta, algılama konusunda daha sağlam uyarı oluşturmaktadır.

Son yıllarda bazı araştırmalarda hece yapısı ile dilin zihinsel görüntüsü arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bazı araştırmalar ise yetişkin ve yeni doğanların heceleri ayırma kapasitesine odaklanmıştır. Bu çalışmalarda sözün algılanmasında temel birim olarak hece olarak alınmıştır. Sözlerin tanınması ve ayırt edilmesinde hecenin yerini anlamak için Mehler ve arkadaşları (1981) bir araştırma yaptılar. Araştırma sonunda açık hecelerin kolay tanındığını buldular (Mehler vd., 1981). Bu çalışmayı yenidoğan bebeklerde denediler. Bijeljac-Babic, Bertocini ve Mehler (1993) 4 günlük bebeklerle 3 farklı çalışma yaptılar. İlk deneyde bebeklere iki ve üç harfli açık heceli kelimeler verdiler. İkinci deneyde 4-6 harfli uzun heceli kelimeler verdiler. Üçüncü deneyde karmaşık heceler verildi. Her üç deneyde de bebeklerin sözleri hecelerden tanıdıkları ve açık hecelerin bu süreci kolaylaştırdığını buldular. Ardından Mattys ve Jusczyk (2001) sözleri tanıma konusunda 8 aylık bebeklerle çalıştı. Bu çalışmalar sonucunda açık hecelerin sözün tanınmasında birinci sırada etkili ve önemli olduğu görüldü (Rousset, 2004).

Anlam yönünden incelendiğinde hecelerin bazıları anlamlı bazıları anlamsız, bazılarının da anlamı kelime içinde değiştiği görülmektedir. Ancak anlamlı veya anlamsız olsun her hece kelimenin temel birimi olmakta ve önemli işlevleri yerine getirmektedir. Hecelerin en önemli görevi sözlü ve yazılı kelimelerin tanınmasını sağlamak ve dilin öğrenilmesini kolaylaştırmaktır. Perret (2007)'e göre hece dilin temel taşı olmakta, anlama ve öğrenmeye katkı sağlamaktadır. Heceler kelimelerin tanınması, anlaşılması ve zihinde düzenlenmesini kolaylaştırmaktadır. Okuma sürecinde hecelerin öncelikli rolü yazılı kelimenin algılanması, diğerlerinden ayırt edilmesi, anlaşılması ve hızlı bir şekilde zihne aktarılmasını sağlamaktır. Bu süreçte kelimeyi algılama, tanıma, hecelerine ayırma, heceleri birleştirerek kelimeye ulaşma, anlamını bulma, dili zihinde işleme ve öğrenme gibi hecelerin önemli işlevleri bulunmaktadır (Perret, 2007; Ryst, 2014).

Beyin araştırmalarından hareketle çocukların yazılı kelimeleri hızlı bir şekilde tanıması, okuduklarını iyi anlaması, öğrenmek için okuması, okumadan zevk alması, bağımsız okuyucu olması ve zihinsel kaynakları etkili kullanması için bazı ilkeler belirlenmiştir. Bunların başında öğrencilere verilecek metinlerde ses/harf, hece, kelimelere dikkat edilmesi ve dilde sık kullanılan öğelere öncelik verilmesi gerektiği gelmektedir (Dehaene, 2011).Böylece dilde sık kullanılan öğelere dayalı okuma öğretim anlayışı ön plana çıkmaktadır. Bu anlayışla Almanca, Fransızca, İngilizce, İspanyolca gibi dillerde sık kullanılan ses, harf, hece ve kelime listeleri hazırlanmaktadır. Bu durum alfabetik bir dil olan Türkçemiz için de önemli ve gerekli olmaktadır. Türkçemiz ses,

kelime ve dil yapısı yönüyle çeşitli zenginliklere sahip sondan eklemeli bir dildir. Türkçemizin ses zenginliği, ses-harf ilişkisi, hece ve kelime özelliklerinin öğretim sürecinde çeşitli yararlar sağladığı bilinmektedir. Ancak Türkçemizdeki hece ve kelimelerin bilimsel çalışmalara dayalı bir öğretim sıralaması yapılmamıştır.

Ülkemizde Türkçe öğretim programlarında öğrencilere verilecek metinlere ilişkin yönlendirmeler yapılmaktadır. Örneğin 2005 Türkçe (1-5.sınıflar) öğretim programında metinlerin özellikleri verilmiş, "Okuma Dosyası" bölümü "Dil Yönünden Özellikler" başlığı altında çocuk kitaplarının seçimine ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklamalarda "*Çocuk kitaplarında kullanılacak kelimelerin basit, anlamlı, canlı, sonuç bildiren, iyi fark edilen, akılda kolay kalan ve kolay okunan kelimeler olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Kelimelerde olduğu gibi çocuk kitaplarında kullanılan cümlelerin de kısa ve basit olması okunabilirliği artırmaktadır. Cümlelerin kısa, net ve basit olması, tam ve tek anlam ifade etmesi, zihinde yapılandırılmayı kolaylaştırmaktadır. Bu ve buna benzer özelliklere dikkat edilmelidir.*"denilmiştir(MEB,2005). Ancak bu açıklamaların 2015 ve 2017 Türkçe öğretim programlarında verilmediği, sadece "*Metinler, öğrencilerin sınıf düzeylerine ve yaş seviyelerine uygun olmalıdır.*" açıklamasının yapıldığı görülmektedir. Bu durum 1-8. sınıf ders kitaplarındaki metinlerin hece, kelime ve cümle özellikleri yönünden incelenerek seçilmediği, metinlerin düzey sıralamasının bilimsel çalışmalara dayalı yapılmadığını ortaya koymaktadır. Oysa çoğu ülkede ders kitabı metinlerinde kullanılacak hece, kelime ve cümleler kapsamlı araştırmalarla belirlenmekte, düzeye göre kolaydan zora doğru sıralanmaktadır.

Dilde kullanılan hece ve kelimelerin özelliklerini belirlemek için yapılan araştırmalarda önce kelime havuzu oluşturulmaktadır. Bilimsel yönden iyi sonuçlar alabilmek için kelime havuzunun olabildiğince geniş olmasına ve kelime sınırının iyi belirlenmesine çalışılmaktadır. Kelime sınırını belirleme konusunda alanda farklı görüşler bulunmaktadır. Bu çalışmalarda kelimenin tanımı yapılırken bazen kelimenin anlamı, bazen yapısı, bazen vurgusu ve imlası ön plana çıkarılmaktadır (Kurudayıoğlu ve Karadağ, 2005). Örneğin Pierce'nin çalışmasında kelime listeleri hazırlanırken, kelimedeki morfemler ele alınmıştır. Bu nedenle kök, gövde ve ekler sayılmış, kelime listeleri kök ve gövdelerden oluşturulmuştur. Ömer Asım Aksoy, ayrı yazılan birleşik kelimelerin bağımsız olan her birimini farklı bir kelime olarak kabul etmiştir. Örneğin "müdafaa etmek"iki kelime sayılmıştır. Çiftçi'nin çalışmasında ise kelime kavramı, sözlük maddesi olarak düşünülmüştür. Deyimler tek bir kelime gibi işleme tabi tutulmuştur. Örneğin "har vurup harman savurmak" tek kelime olarak sayılmıştır (Kurudayıoğlu ve Karadağ, 2005).

Bu araştırmada Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde kullanılan hecelerin özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bunun için önce Türkçe metinlerde kullanılan hecelerin özellikleri, türü ve kullanım durumu belirlenmiştir. Bu amaçla yarısı bilgilendirici yarısı öyküleyici olmak üzere 16 metin seçilmiştir. Bu metinlerin kelimelerindeki heceler sayılmış, özellikleri, türü ve kullanım durumu belirlenmiştir. Ardından bunların sınıf düzeylerine göre dağılımı incelenmiştir. Okuma öğretiminde kullanılacak hecelere ilişkin öneriler getirilmiştir.

1.1.Amaç

Türkçe ders kitaplarındaki hecelerin özellikleri belirlemeye yönelik bu araştırmada önce Türkçe metinlerde kullanılan hecelerin özellikleri, türü ve sıklığı belirlenerek diğer dillerle karşılaştırılmıştır. Ardından Türkçe ders kitaplarında kullanılan hecelerin sınıf düzeylerine göre dağılımı incelenmiştir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1.Türkçede ders kitaplarında kullanılan hecelerin;
 - a.Yapısı ve harf sayıları nedir?
 - b.Bir harfli S(a) ve iki harfli ZS(ba) ile SZ(ab) tipi hecelerin,
 - c. Üç harfli ZSZ(bak) ile SZZ(ilk) ve dört harfli ZSZZ (kırk) tipi hecelerin,
 - d.Açık ve kapalı,basit ve karmaşık hecelerin kullanım durumu nedir?
- 2.Türkçe ders kitaplarında kullanılan hecelerin sınıflara göre dağılımı nedir?

1.2.Önem

Günümüze kadar yapılmış araştırmalarda Türkçe ders kitaplarındaki hecelerin yapısı, uzunluğu, açık ve kapalı heceler, basit ve karmaşık hecelerin kullanım durumuna ilişkin kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bazı kaynaklarda öğrencilere verilecek metinlerde dil yapısına ilişkin yönlendirmeler yapılmakta ancak bunların bilimsel çalışmalara dayalı olmadığı görülmektedir. Bu araştırma okuma öğretimine hecelerin etkisi ve rolü

konusunda yeni bakış açıları oluşturacaktır. Türkçemizin özelliklerine dayalı bir okuma öğretim modelinin önemini ortaya koyacaktır. Ayrıca Türkiye’de okuma öğretiminin bilimsel bir anlayışla sürdürülmesine katkı sağlayacaktır.

2.Yöntem ve Materyal

Bu araştırmada Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde kullanılan hecelerin özellikleri, yapısı ve kullanım durumları incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla MEB ilkököl ve ortaokul Türkçe ders kitaplarından 16 metin seçilerek kelime havuzu oluşturulmuştur.

2.1.Kelime Havuzu

Araştırmada kullanılan kelime havuzunun oluşturulmasında aşağıdaki ilkeler uygulanmıştır.

1. Milli Eğitim Bakanlığı 2017-2018 öğretim yılı ilk ve ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinler sayı, tür ve uzunluk yönüyle incelenmiştir. Kelime sayısı birbirine yakın olan bilgilendirici ve öyküleyici metinler belirlenmiştir. Ardından 2.,4.,6.ve 8. sınıf ders kitaplarından 8’i bilgilendirici, 8’i öyküleyici olmak üzere 16 metin kura yöntemiyle seçilmiştir.
2. Metinlerde geçen tarih ve rakamlar harflerle ifade edilmiştir. Örneğin 80 yerine “seksen” gibi.
3. Birleşik kelimeler metinlerde geçtiği gibi alınmıştır.
4. Ayrı yazılan birleşik kelime, deyim ve atasözlerindeki bağımsız her birim kelime olarak sayılmıştır. Örneğin “acele etmek” 2 ,“aç susuz kalmak” 3,“ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur” 7 kelime olarak sayılmıştır.
5. Metinlerde geçen toplam 8491 kelime listelenmiş ve hecelerine ayrılmıştır.
6. Böylece araştırmacının kelime havuzu 16 metinde geçen 8491 kelime ile 22.427 heceden oluşmuştur.

2.2.Veriler ve Analizi

Araştırmada kelime havuzuna alınan kelimeler Ms. Word, Ms. Excel, Simple Concordance Program ve SPSS programları aracılığıyla analiz edilmiştir. Verilerin analize hazırlanması aşamasında MS Word, birleştirme, ayırma aşamasında Ms Excel, frekans ve yüzdelerin hesaplanmasında ise Simple Concordance Program ve SPSS programları kullanılmıştır. Analiz sonuçları betimsel istatistik yöntemlerinden frekans ve yüzde kullanılarak yorumlanmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada elde edilen bulgular araştırmacının soru sırası izlenerek “Hecelerin Özellikleri, Türkçe Ders Kitaplarında Hecelerin Durumu, Hecelerin Sınıflara Göre Dağılımı” başlıkları altında verilmiştir.

3.1.Hecelerin Özellikleri

Hece, seslerin birleşmesiyle oluşan soyut ses birimleridir. Bir veya birden fazla seslerden oluşmaktadır. Hece bir solukta çıkan ses veya ses birimi olarak tanımlanmaktadır. Sözlü dilin temel birimi olan hece, konuşma zincirinin en önemli bileşenidir. Yazılı hece ise harften büyük kelimedenden küçük dil birimi olarak açıklanmaktadır (Meynadier, 2001).Kelimeyi oluşturan küçük dil birimi ya da temel bileşeni olmaktadır. Hece en az bir sesli harf veya bir sesli ve sessiz olmak üzere iki harften oluşmaktadır. Ancak her hecede bir sesli harf bulunmaktadır. Bu sesli harf bazen hecenin başında, bazen ortasında bazen de sonunda bulunmaktadır. Hecedeki sesli harfe hecenin çekirdeği denilmektedir. Sesli harfi izleyen sessiz harf ise hecenin kafiyesini oluşturmaktadır. Ancak bazı dillerde hece çekirdeği sessiz harf de olabilmektedir. Fransızca, Türkçe gibi dillerde hece çekirdeği hep sesli harflerden oluşmakta, sesli harfleri sayarak hece sayısı bulunabilmektedir (Ryst,2014).

Türkçede altı temel hece yapısı bulunmaktadır. Türkçe hecelerin içinde en az bir, en çok dört ses bulunmaktadır. Bir başka ifadeyle Türkçede en kısa hece bir harfli en uzun hece ise dört harflidir. Bazı dillerde dokuz harften oluşan uzun heceler vardır. Ancak çoğu dilde iki veya üç harfli heceler yaygın kullanılmaktadır. Türkçede hece yapıları şöyledir; (S sesli, Z sessiz harf)

- Bir sesli harften oluşan hece (S) : a
- Bir sesli ve bir sessizden oluşan hece (SZ) : ab
- Bir sessiz ve bir sesliden oluşan hece (ZS) : ba
- Bir sessiz, bir sesli ve bir sessizden oluşan hece (ZSZ) : bak
- Bir sesli ve iki sessizden oluşan hece yapısı (SZZ) : ilk
- Bir sessiz, bir sesli ve iki sessizden oluşan hece (ZSZZ) : kırk

Türkçedeki heceler bu altı türden birine uymak zorundadır. Bunlara uymayan heceler yabancı dillerden gelmektedir. Örneğin gram, tren, plan, stad gibi.

Hece yapı,tür ve uzunlukları dillere göre değişmektedir. Avrupa dillerinde 5-20 civarında hece yapısı bulunmaktadır. Bu hecelerde harf sayıları da farklı olmaktadır. Genel olarak hecelerin uzunluğu bir sesli harften başlamakta, bir sesli sekiz sessiz harf olmak üzere dokuz harfe kadar çıkmaktadır. İspanyolca, İtalyanca, Portekizce ve Fransızca gibi dillerde bir sessiz ve bir sesli harften oluşan (al, ba) heceler çok fazladır. Ancak bu dillerde bir sesli ve beş sessiz harften oluşan heceler de bulunmaktadır. Örneğin Fransızcada “script” (ZZSZZ) gibi. İngilizce ve Almancada karmaşık hece yapısı vardır. Almanca hece yapısı yönüyle çok zengindir.Özellikle üç sessiz, bir sesli ve beş sessiz harf olmak üzere dokuz harften oluşan “strolchst” (ZZSZZZZZ) gibi dizilen heceler vardır (Antoine,F, Zhu.,Boula de Mareül, P., Adda-Decker,2013). Avrupa dillerinde kullanılan hece yapıları “ S, ZS, SZ, ZS, SZZ ZSZ, ZZZS, ZZZS, ZSZZ, SZZZ, ZZZSZ, ZSZZZ, şeklinde sıralanmaktadır. (Hece yapıları yabancı dillerde V, CV, VC, CCV, VCC, CVC, CCCV, CCVC, CVCC, VCCC, CCCVC, CVCC olarak gösterilmektedir).

Rousset (2004), dünya dillerini temsil edecek özellikte olan 16 dili örneklem olarak hece yapılarını incelemiştir. Bunlar “nyah kur, wa, navaho, thaï, !xóõ, afar, kannada, kwakw’ala, ngizim, quechua, sora, İsveççe, Fince, Fransızca, kanouri, yup’ik dilleri olarak sıralanmıştır. Araştırma sonunda 16 dilde 19 farklı hece yapısının olduğunu belirlemiştir. Heceleri sık kullanılan aza doğru sıralamıştır. Bu sıralama aşağıda tablo olarak verilmiştir (Rousset, 2004).

Tablo 1.Dünya dillerinde hece yapıları ve kullanım durumu

Hece Yapısı	Sayı	Hece Yapısı	Sayı
ZS (CV)	5299	ZSZZ (CVCCC)	9
ZSZ (CVC)	3119	ZZSZ (CCVC)	8
S(V)	539	ZZSZZ(CCCVCC)	2
ZZS (CCV)	338	Z(C)	2
SZ(VC)	254	ZZSZZ(CCVCCC)	1
ZSZ(CVC)	214	SZZZ(VCCC)	0.7
ZSZZ(CVCC)	164	ZSZZZ(CVCCCC)	0.2
SZZ(VCC)	21	ZZ(CC)	0.2
ZZSZZ(CCVCC)	20	ZZSZZZ(CCCVCCC)	0.04
ZZS(CCCV)	9		

Tablo da görüldüğü gibi 16 dilde en çok kullanılan hece yapısı bir sesli ve sessizden oluşan ZS(ba) açık tipi hecedir. Bunu bir sessiz-sesli- sessiz harften oluşan üç harfli ZSZ (bak) tipi heceler izlemektedir. Ardından bir sesli s(a), iki sessiz bir sesliden oluşan ZZS (bre) ve bir sesli ve sessiz harften oluşan SZ(ab) heceler gelmektedir.

Hecelerin bazıları kelimenin kökü veya eki olmakta, bazıları da kelime sonuna gelen eklerle değişerek açık veya kapalı olmaktadır. Sesli harflerle biten hecelere açık, sessiz harflerle bitenlere ise kapalı hece denilmektedir. Örneğin “o, bu” gibi heceler açık hece,“el, bak, üst, kırk” gibi heceler kapalı hecedir. Türkçede iki tür açık hece vardır. Bunlar bir sesliden oluşan “a,o”, bir sessiz ve sesli harften oluşan “be,ba” gibi hecelerdir. Avrupa dillerinde iki sessiz bir sesli, üç sessiz ve bir sesli harften oluşan “bre, cri” gibi açık heceler de bulunmaktadır. Türkçede dört tür kapalı hece bulunmaktadır. Bunlar bir sesli bir sessiz, bir sesli iki sessiz ve bir sesli üç sessizden oluşmaktadır. Avrupa dillerinde bir sessizden sekiz sessiz harfe kadar çeşitli türde kapalı heceler vardır. Bir başka ifadeyle Türkçede ikisi açık, dördü kapalı olmak üzere 6 hece yapısı varken Avrupa dillerinde 5’i açık 15’i kapalı olmak üzere 20 hece yapısı bulunmaktadır. Türkçe sondan eklemeli bir dil olduğu için kelime sonundaki çoğu kapalı hece ek olarak açık heceye dönüşmektedir. Avrupa dillerde böyle bir değişim fazla görülmemektedir.

3.2. Türkçe Ders Kitaplarındaki Hecelerin Durumu

Araştırmada Türkçe ders kitaplarındaki hecelerin yapı, tür, kullanım durumunu belirlemek için kelime havuzuna alınan kelime ve heceler incelenmiştir. Kelime havuzundaki 8491 kelimedede toplam 22.427 hecenin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu rakamlar Türkçe kelimelerde ortalama 2.64 hecenin bulunduğunu göstermektedir. Hecelerin yapılarına ilişkin dağılım Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2. Türkçe hecelerin yapısı

	Hece Yapısı	Sayı	%
1	2 harfli açık hece ZS(ba)	11.906	53.07
2	3 harfli kapalı hece ZSZ (bak)	8.267	36.90
3	1 harfli açık hece S(a)	1.090	4.86
4	2 harfli kapalı hece SZ(ab)	968	4.31
5	4 harfli kapalı hece ZSZZ(kırk)	184	0.82
6	3 harfli kapalı hece SZZ(ilk)	12	0.04
	Toplam	22.427	100.00

Türkçede 6 hece yapısı bulunmaktadır. Bunlar sık kullanılanıdan az kullanılanı doğru sıralanmıştır. Buna göre Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde ilk sırayı % 53.07 ile iki harfli ZS(ba) tipi açık heceler almaktadır. İkinci sırayı % 36.90 ile üç harfli ZSZ(bak) tipi heceler, üçüncü sırayı %4.86 ile bir harfli S(a) tipi açık heceler, dördüncü sırayı ise %4.31 ile iki harfli SZ(ab) tipi kapalı heceler almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi üç ve dört harfli SZZ(ilk), ZSZZ(kırk) gibi heceler çok az kullanılmaktadır. Bunların çoğu kelimenin sonuna gelen eklerle farklı hecelere dönüşmektedir. Türkçe metinlerde kullanılan hecelerin harf sayılarına ilişkin bulgular Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3. Türkçe hecelerin harf sayısı

Heceler	Sayı	%
1 harfli hece S(a)	1.090	4.86
2 harfli hece SZ (ab), ZS(ba)	12.874	57.40
3 harfli hece ZSZ(bak),SZZ(ilk)	8.279	36.92
4 harfli hece ZSZZ (kırk)	184	0.82
Toplam	22.427	100.00

Tablo 3’te görüldüğü gibi Türkçe ders kitaplarında kullanılan hecelerin % 57.40 ile yarıdan fazlası iki harfli hece olmaktadır. Bunu % 36.92 ile üç harfli heceler izlemektedir. Bir harfli hecelerin oranı % 4.86, dört harfli heceler ise % 0.82 dir. Buradan Türkçede en sık iki ve üç harfli hecelerin kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. Bir başka ifadeyle Türkçe metinlerin % 99’u bir, iki ve üç harfli hecelerden oluşmaktadır. Bu durum kelime tanıma, okuma ve anlama sürecini kolaylaştırıcı olmaktadır. Ayrıca Türkçenin öğretim üstünlüğünü ortaya koymaktadır.

Ders kitaplarında kullanılan hecelerin basit ve karmaşık olması da önemlidir. Bir ve iki harfli hecelere basit, üç ve daha fazla harfi olan ve farklı biçimlerde dizilen hecelere karmaşık hece denilmektedir. Bunların kullanım oranları Tablo 4’te verilmektedir.

Tablo 4. Basit ve karmaşık heceler

Basit heceler	Sayı	%	Karmaşık heceler	Sayı	%
1 harfli S(a)	1.090	4.86	3 harfli SZZ(ilk)	12	0.04
2 harfli ZS (ba)	11.906	53.07	3 harfli ZSZ(bak)	8.267	36.90
2 harfli SZ(ab)	968	4.31	4 harfli ZSZZ(kırk)	184	0.82
Toplam	13.964	62.26	Toplam	8.463	37.74

Türkçede ders kitaplarındaki heceler incelendiğinde % 62.26' sının basit, % 37.74'ünün ise karmaşık hece olduğu görülmektedir. Buradan Türkçedeki hecelerın üçte ikisi basit hece olmaktadır. Bu durum dil öğretimi ve okuma becerilerini geliştirme açısından önemli bir üstünlük sağlamaktadır. Benzer durum açık ve kapalı hecelerde de görülmektedir. Türkçe açık ve kapalı hecelere ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 5. Türkçede açık ve kapalı heceler

Açık heceler	Sayı	%	Kapalı heceler	Sayı	%
1 harfli S(a)	1090	4.86	2 harfli SZ(ab)	968	4.31
2 harfli ZS(ba)	11.906	53.07	3 harfli (ilk+bak)	8.279	36.92
-			4 harfli ZSZZ(kırk)	184	0.82
Toplam	12.996	57.94	Toplam	9.431	42.05

Türkçede iki tür açık, dört tür kapalı hece bulunmaktadır. Açık hece türü az olmasına rağmen sık kullanılmaktadır. Tablo 5' de görüldüğü gibi açık hecelerın kullanımı % 58, kapalı hecelerın ise % 42 oranındadır. Bir dilde açık hecelerın sık kullanılması okuma öğretimiı kolaylaştırmaktadır. Okuma sırasında kelimelerin daha hızlı tanınmasını ve öğrenilmesini sağlamaktadır. Ayrıca dilin melodik olmasını, sesleri uzatma, ritim, vurgu ve tonlama yapma, seslerle oyun oynamayı kolaylaştırmaktadır. Bu açıdan Türkçedeki hecelerın yarıdan fazlasının açık hece olması öğretim üstünlüğü oluşturmaktadır.

3.3.Hecelerin Sınıflara Göre Dağılımı

Araştırmada Milli Eğitim Bakanlığının 2017-2018 öğretim yılı 2.4.6.ve 8.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki 16 metindeki heceler incelenmiştir. Bunların sınıf düzeylerine göre aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 6. Türkçe ders kitaplarındaki kelime ve heceler

Düzyey	Metin sayısı	Kelime sayısı	Hece sayısı	Kelimedeki hece sayısı
2.sınıf	4	914	2.461	2.69
4.sınıf	4	2079	5.519	2.65
6.sınıf	4	2598	6.597	2.53
8.sınıf	4	2900	7.850	2.70
Toplam	16	8491	22.427	2.64

Tablo 6'da da görüldüğü gibi 8491 kelime ile 22.427 hece sınıf düzeylerine göre verilmiştir. Tabloda verilen hece uzunlukları incelendiğinde 2.sınıftaki hecelerın 4. ve 6 sınıftan uzun, 8. sınıfa yakın olduğu görülmektedir. Buna karşılık 6 sınıf metinlerindeki kelimelerde hece sayısının 2. 8. ve 4. sınıf metinlerinden daha düşük olduğu görülmektedir. Kısaca 6.sınıf metinlerindeki kelimeler çok kısa, 2. ve 8. sınıf metinlerindeki kelimeler çok uzundur. Bu durum Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin dil yönüyle inceleme yapılmadan seçildiğini göstermektedir. Hecelerdeki harf sayılarının sınıf düzeyine göre dağılımı ise Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 7.Hecelerdeki harf sayıları

Düzyey	1 harfli hece	%	2 harfli hece	%	3 harfli hece	%	4 harfli hece	%	Toplam
2 sınıf	89	3.61	1437	58.39	925	37.58	10	0.40	2461
4.sınıf	317	6.54	3089	55.97	2037	36.90	76	1.37	5519
6.sınıf	311	4.71	3781	57.31	2464	37.35	41	0.62	6597
8.sınıf	373	4.75	4567	58.17	2853	36.34	57	0.72	7850
Toplam	1090	4.86	12.874	57.40	8.279	36.92	184	0.82	22.427

Türkçe ders kitaplarında sık kullanılan hecelerin sınıf düzeylerine göre dağılımı incelendiğinde düzenli bir sıralamanın olmadığı görülmektedir. Tablo 7 'de görüldüğü gibi 1 harfli heceler % 6.54 ile en çok 4.sınıf metinlerinde en az ise 2.sınıf metinlerinde kullanılmaktadır. Oysa tam tersi olmalıdır. Buna karşılık 3 harfli hecelerin en çok 2.sınıf metinlerinde en az ise 8.sınıf metinlerinde kullanıldığı görülmektedir. Bu rakamlara göre hece yapısı yönüyle 2. sınıf metinleri 8.sınıf metinlerinden daha zordur. Kısaca Türkçe ders kitabında okuma öğretimi amacıyla verilen metinler hece yapısı yönüyle incelenmemiş ve sınıf düzeylerine göre kolaydan zora doğru sıralanmamıştır. Okumayı henüz öğrenmiş ancak okuma becerilerini yeterince geliştirememiş 2.sınıf öğrencilerine 8.sınıf düzeyinden daha zor metinlerin verilmesi eğitim açısından uygun değildir. Bu metinlerin öğrencilerin okuma ve anlama becerilerinin gelişimini olumsuz etkileyeceği kaçınılmazdır.

Türkçe ders kitaplarında kullanılan hecelerin açık veya kapalı olması da önemlidir. Bilindiği gibi sesli harflerle biten hecelere açık, sessiz harflerle bitenlere kapalı hece denilmektedir. Türkçede iki tür açık, dört tür kapalı hece bulunmaktadır. Bunların sınıf düzeyine göre dağılımı aşağıda verilmektedir.

Tablo 8.Açık ve kapalı hecelerin sınıflara göre dağılımı

Düzye	Açık hece s.	%	Kapalı hece s.	%	Toplam
2.sınıf	1395	56.7	1066	43.3	2461
4.sınıf	3175	57.5	2344	42.5	5519
6.sınıf	3820	54.6	2777	45.4	6997
8.sınıf	4606	58.7	3244	41.3	7850
Toplam	12.996	58.0	9.431	42.0	22.427

Tablo 8'de görüldüğü gibi 2.sınıf metinlerde açık hece kullanımı 6.sınıf ve 8.sınıf metinlerinden daha azdır. Bir başka ifadeyle açık heceler en fazla 8.sınıf metinlerinde kullanılmaktadır. Oysa okuma öğretimi açısından tam tersi olmalı 2.sınıf metinlerinde daha fazla açık hece kullanılmalıdır. Buna karşılık kapalı hecelerde de benzer durum görülmekte, 2.sınıf metinlerinde kapalı hece çok kullanılmaktadır. Okuma öğretimi açısından yanlış bir uygulamadır. Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kelime uzunluğu yani kelimedeki hece sayısına ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 9.Kelimelerdeki hece sayısı

	2. sınıf	%	4. sınıf	%	6. sınıf	%	8.sınıf	%
1 heceli kelime	149	16.30	382	18.37	468	18.01	468	16.13
2 heceli kelime	293	32.05	655	31.50	937	36.06	963	33.20
3 heceli kelime	255	27.89	576	27.70	681	26.21	729	25.13
4 heceli kelime	146	15.97	299	14.38	377	14.51	496	17.10
5 heceli kelime	57	6.23	116	5.57	112	4.31	193	6.65
6 heceli kelime	13	1.42	35	1.68	18	0.69	39	1.34
7 heceli kelime	2	0.21	16	0.76	5	0.19	10	0.34
Toplam	914	100	2079	100	2598	100	2900	100

Tablo 9'da görüldüğü gibi her sınıf düzeyindeki metinlerde 1-7 arasında hece sayısı olan kelimeler kullanılmaktadır. Oysa okuma becerilerini geliştirme açısından ilkökul düzeyinde ortalama üç heceli kelimeler kullanılmalıdır. Tablo ayrıntılı olarak incelendiğinde 1 ve 2 heceli kelime kullanım oranları 2.sınıf ve 8 sınıf metinlerde çok yakındır. Ancak 3 heceli kelime kullanım oranı 2 sınıf metinlerde 8 sınıf metinlerden 3 puan yüksektir. Yani 3 heceli kelimeler 2 sınıf metinlerde daha fazla kullanılmakta, bu oran 8 sınıflara doğru giderek düşmektedir. Oysa tam tersi olmalıdır. Diğer taraftan 2 sınıf metinlerde 4 heceli,5 heceli,6 heceli ve 7 heceli kelimelerin kullanım oranı 8 sınıf metinlerle aynıdır. Okunabilirlik açısından genel olarak değerlendirildiğinde 2 sınıf metinleri 8 sınıf metinlerinden daha güçtür. Metinlerdeki kelime ve cümle uzunluklarına ilişkin bilgiler aşağıda Tablo 10'da verilmektedir.

Tablo 10. Kelime cümle ve metin uzunluğu

	Metin sayısı	Kelime uzunluğu	Cümle uzunluğu	Metin uzunluğu
2.sınıf	4	2.69	11.49	914
4.sınıf	4	2.65	8.90	2079
6.sınıf	4	2.53	10.01	2598
8.sınıf	4	2.70	10.73	2900
Toplam	16	2.64	10.28	8491

Tablo 10'da görüldüğü gibi Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin cümle uzunluğu sınıf düzeyine göre farklıdır. En kısa cümleler 4. sınıf metinlerde, en uzun cümleler 2. sınıf metinlerde bulunmaktadır. Yani 2.sınıf metinlerinde cümle uzunluğu 11.49 iken 8. sınıflarda 10.73'tür. Bazı 2.sınıf metinlerinde 22 kelimelik cümleler bulunmaktadır. Bu durum 2. sınıf metinlerinin 8.sınıf metinlerinden daha zor olduğunu göstermektedir. Okumayı henüz yeni öğrenen 2.sınıf öğrencilerine uzun cümleli metinlerin verilmesi okuma ve anlama becerilerinin gelişimini olumsuz etkilemektedir. François Richaudeau ve Georges Henry 'nin araştırmalarına göre ilkökul kitaplarında cümle uzunluğu sekiz kelimeyi geçmemelidir. Öğrenciler sekiz kelimeyi geçen cümleleri okuma, anlama ve zihne yerleştirme açısından zorluk yaşamaktadır. Okuma becerileri orta düzeyde gelişmiş yetişkinlere 13, eğitim düzeyi yüksek yetişkinlere 16 kelimeli cümleler uygundur (Henry,1975; Richaudeau, 1969,1979). Görüldüğü gibi ilkökul ders kitaplarında kullanılacak cümlelerin ortalama uzunluğu 8 kelime olmaktadır. Kısaca Türkçe 2.sınıf ders kitaplarında verilen metinlerin 8.sınıf metinlerinden daha zor ve yetişkin düzeyinde olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Türkçe ders kitaplarındaki hecelerin incelenmesini içeren bu araştırmada önce Türkçe ders kitaplarında kullanılan hecelerin özellikleri, türü, yapısı, sıklığı, basit ve karmaşık, açık ve kapalı hecelerin durumu saptanmıştır. Ardından sınıf düzeylerine göre dağılımı verilmiştir. Araştırma sonunda;

1.Türkçede hecelerin sistemli ve kolay öğrenilen bir yapıda olduğu görülmektedir. Türkçede altı tür hece varken diğer dillerde 20 tür hece bulunmaktadır. Türkçede en uzun hece 4 harfli iken diğer dillerde 9 harfli hece vardır.

2. Türkçe 8491 kelimedeki 22.427 hecenin dağılımında % 53.07 ile en çok iki harfli ZS(ba) tipi açık hecelerin kullanıldığı, bunu % 36.90 ile üç harfli ZSZ(bak) tipi kapalı hecelerin izlediği, bu iki heceyle metinlerin % 90' ının yazıldığı ortaya çıkmaktadır.

3. Türkçede üç ve dört harfli SZZ(ilk), ZSZZ(kırk) gibi heceler çok az kullanılmakta, kelime sonuna gelen eklerle bu heceler değişmektedir.

4. Türkçe ders kitaplarında kullanılan hecelerin % 57.40 ile yarıdan fazlası iki harfli hece olmaktadır. Bunu % 36.92 ile üç harfli heceler izlemektedir.

5. Türkçe hecelerin % 62.26' sının basit, % 37.74'ünün ise karmaşık hece olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle Türkçedeki hecelerin üçte ikisi basit hece olmaktadır.

6.Türkçede açık heceler % 58, kapalı heceler ise % 42 oranında kullanılmaktadır.

7. Hece kullanım yönüyle Türkçe 2.sınıf ders kitabındaki metinlerin 8. sınıf metinlerinden daha zor olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin 2.sınıf metinlerindeki kelimeler 4. sınıf ve 6 sınıftan uzun, 8. sınıfa yakın olduğu görülmektedir. Buna karşılık 6 sınıf metinlerindeki kelimelerde hece sayısının 2. 8. ve 4. sınıf metinlerinden daha düşük olduğu görülmektedir. Kısaca 6.sınıf metinlerindeki kelimeler çok kısa, 2. ve 8. sınıf metinlerindeki kelimeler çok uzundur. Diğer taraftan açık heceler en fazla 8.sınıf metinlerinde kullanılmaktadır. Oysa okuma öğretimi açısından tam tersi olmalı 2.sınıf metinlerinde daha fazla açık hece bulunmalıdır.

8. Türkçe 2.sınıf ders kitabındaki metinlerinde 3 heceli kelimeler 8. sınıf metinlerden daha yüksektir. Yani 3 heceli kelime kullanım oranı en yüksek 2 sınıf metinlerde olmakta, bu oran 8 sınıflara doğru giderek düşmektedir. Oysa tam tersi olmalıdır. Diğer taraftan 2 sınıf metinlerde 4 heceli,5 heceli,6 heceli ve 7 heceli kelimelerin kullanım oranı 8 sınıf metinlerle aynıdır. Okunabilirlik açısından değerlendirildiğinde 2 sınıf metinleri 8 sınıf metinlerinden daha güçtür.

9. Cümle yönünden incelendiğinde en kısa cümleler 4. sınıf metinlerde, en uzun cümleler 2. sınıf metinlerde kullanılmaktadır. Yani 2.sınıf metinlerinde cümle uzunluğu 11.49 iken 8. sınıflarda 10.73'tür. Bazı 2.sınıf metinlerinde 22 kelimelik cümleler bulunmaktadır. Oysa araştırmalara göre ilkökul kitaplarında cümle uzunluğu sekiz kelimeyi geçmemelidir. Öğrencilerin sekiz kelimeyi geçen cümleleri okuma, anlama ve zihne yerleştirme açısından zorluk yaşadığı bilinmektedir. Okumayı henüz öğrenmiş ancak okuma becerilerini yeterince geliştirememiş 2.sınıf öğrencilerine 8.sınıf düzeyinden daha zor metinlerin verilmesi eğitim açısından uygun değildir. Bu metinlerin öğrencilerin okuma ve anlama becerilerinin gelişimini olumsuz etkileyeceği kaçınılmazdır. Kısaca Türkçe 2.sınıf ders kitaplarında verilen metinlerin 8.sınıf metinlerinden daha zor ve yetişkin düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre ülkemizde etkili bir okuma öğretimi açısından;

1. Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin Türkçenin dil yapısına uygun seçilmesi,
2. Türkçe ders kitaplarında hece, kelime ve cümle uzunluklarına dikkat edilmesi,
3. Öğretilecek metinlerin sınıf düzeylerine göre kolaydan zora doğru sıralanması,
4. Türkçemizin öğretim üstünlükleri konusunda yeni araştırmalar yapılması, önerilmektedir

Kaynaklar

- Antoine,F, Zhu.,Boula de Mareüil, P., Adda-Decker,M(2013). *Approches segmentales multilingues pour l'identification automatique de la langue: phones et syllabes*, LIMSI-CNRS, Université de Paris-Sud, Orsay CÉDEX, France
- Bina,D. (2011). *La syllabe dans l'écriture inventée en français*, (these de doctorate), Université Toulouse le Mirail –Toulouse II, Français.
- Chetail,F.ve Mathey,S.(2010). Rôle de la syllabe dans l'apprentissage de la lecture: études en fonction du niveau de lecture, *Approche Neuropsychologique des Apprentissages chez l'Enfant (A.N.A.E.)*,107-108; 119-124, 04 Kasım 2017 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/244988331> adresinden erişilmiştir.
- Dehaene,S. (2011).*Apprendre à lire. Des sciences cognitives à la salle de classe*, Paris: Odile Jacob
- Estienne, F.(2000).*L'écriture en chantier*, Editeur Masson Elsevier.
- Güneş, F. (2016).Türkçenin Öğretim Üstünlükleri ve Zenginlikleri, Milli Eğitim Dergisi, 45 (210), 93-114.
- Güneş, F.(2015).*Etkinliklerle hızlı okuma ve anlama*. Ankara:Pegem A Yayınları.
- Güneş, F.(2014). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara:PegemA Yayınları.
- Güneş, F. (2007). *Ses temelli cümle yöntemi ve zihinsel yapılandırma*.Ankara:Nobel Yayınları.
- Henry,G. (1975).*Comment mesurer la lisibilité* .Bruxelle: Labor.
- Kurudayıoğlu, M; Karadağ, Ö. (2005). Kelime Hazinesi Çalışmaları Açısından Kelime Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme. Gazi Ün. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25 (2), s. 293-307.
- MEB.Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2005).İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu,Ankara. Mehler vd., 1981).
- Meynadier, Y. (2001) « La syllabe phonétique et phonologique : une introduction ». *Travaux interdisciplinaires du laboratoire Parole et Langage d'Aix-en-Provence*, 20, 91-148.
- Perret, C. (2007). *La Syllabe comme unité de traitement en production orale et écrite*. Thèse de doctorat mention psychologie, Université Blaise Pascal, Clermont II.
- Richaudeau, F.(1969). Les structures des phrases. In: Communication et langages, n°1,19-25. doi : 10.3406/colan.1969.3706 http://www.persee.fr/doc/colan_0336.
- Richaudeau,F.(1979).*Conception et production des manuels scolaires guides pratique*. Editions UNESCO.
- Rousset, I. (2004). *Structures syllabiques et lexicales des langues du monde : données, typologies, tendances universelles et contraintes substantielles*. (Thèse de doctorat), Université Grenoble III.
- Ryst, E. (2014). *La syllabation en anglais et en français : considérations formelles et expérimentales*, (Thèse De Doctorat). Université Paris 8,Saint-Denis Cedex, France
- Sauzedde, B. (2013). « Découpage syllabique du français et difficulté de lecture ». *Rencontres Pédagogiques du Kansai, Hors-thèmes*, 108-112. http://www.rpkansai.com/bulletins/pdf/027/108_112_sauzedde.pdf
- Tuller B.,Kelso J. A. S. (1990). Phase transitions in speech production and their perceptual consequences, *Attention and Performance XIII*, Ed. by Jeannerod M., Erlbaum, Hillside, 429-452.
- Tuller B., Kelso J. A. S. (1991).The Production and Perception of Syllable Structure , *Journal of Speech and Hearing Research*, 34 (3), 501-508.